

σέρνανε τὰ βαριά τους πόδια, μέσα σ'ήσ λίσπες και στὰ νερά. Τὰ παραθυρόφυλλα τρίζανε....

Ὁ Στράνας μιλούσε. Ὅλοι προσηλωμένοι στὰ χεῖλια του, προσέχανε. Σὲ λίγο δυὸ ἀπὸ τὴν παρέα φύγανε. Μείνανε τρεῖς, οἱ φίλοι. Συζητούσανε τώρα πὺ ἀεύτερα.

Ὁ Στράνας ἔβγαλε μὲ προσοχὴ και μὲ προφύλαξη ἀπὸ τὴν στέπη του ἕνα χαρτί μὲ κίτρινα γράμματα. Τὸ ξεδίπλωσε και τοὺς τὸ διάβασε. Ἦτανε διαταγὴ ἀπὸ τὴν οὐράνοσή του. Θὰ τιμωροῦσε μὴν ἀδικία.... Ἐβγαλε πάλι ἀπὸ τὴν στέπη τοῦ πανταλονοῦ του τρία - τέσσερα μαύρα πράματα πὺ γυαλιζανε. Στὴν κορφή ἕνζ κοιμπάκι γυαλιστερό, μπροστίνου ξεχώριζε.

— Μπό.... ἔκανε νὰ φωνάξει ὁ Χάνης.

Μὰ ὁ Στράνας τοῦκλεισε ἀπότομα τὸ στόμα κ' ἡ λέξη κόπηκε στὴ μέση. Ἐνα χαμόγελο ἀγαλλίασης ζωγραφίστηκε στὰ χεῖλη του. Ἐτίριψε τὰ χέρια και τοὺς κοίταξε.

Αὐτοὺ μὴνανε συλλογιαμέναι, κοιτάζοντας τὸ πᾶτωμα.

— Στράνα, μᾶς παίρνεις μαζί σου; Και μεῖς νὰ βοηθήσουμε τὴν ιδέα!....

— Ναί, ναί... φωνάζανε οἱ ἄλλοι. Μᾶς παίρνεις μαζί σου;...

Ἐκείνος τοὺς κοίταξε ταραγμένος. Δυὸ δάκρυα κλήσανε ἀπὸ τὰ μάτια του. Τοὺς ἔσφιξε τὰ χέρια μὲ ἀγάπη.

Ὁ Χάνης σήκωσε τὸ κεφάλι. Εἶδε τὸ φοιτητάκο νίκτοραβιέτια τρομαγμένος και νὰ θγαίνει δῆω....

Ὁ Στράνας κάει τοὺς ἔλεγε. Τοὺς ἔδινε ὁδηγίες. Θάν τοὺς βοηθοῦσε τὸ σκοτάδι τῆς νύχτας κ' ὁ κακὸς καιρὸς. Πληρώσανε τὰ κρασιά και ἀνοίξανε τὴν παλιὰ τζαμόπορτα....

Κοιμπὰ γυαλιστερά και σπαθιά ἀστραφταν στὸ φῶς

τοῦ φαναριοῦ πὺ κρεμόταν ἄνω, πάνω στὸ νεροχίτη τῆς ταβέρνας.

Σφουρήχτρες και φωνὲς ἀκούστηκαν στὴ σιγαλιά τῆς νύχτας.

Τρεξήματα και θόρυβος κρυφός.

Ὁ Στράνας κ' οἱ φίλοι του κινλωθήσανε ἀπὸ τὴν ἔξουσία....

Ἦ βροχὴ δυναμάνε. Κόκκινες ἀστραπὲς ξεσάιζανε τὰ μαύρα σύννεφα. Τὰ πετεινάκια τῆς γειτονιάς λαλούσανε. Ὁ αἰὸλος τῆς ταβέρνας οὐρλιάζοντας μὴνοῦσε συμφορά....

Ὁ Φοιτητάκος μὲ τὰ γατίσια μάτια, ἔτριβε τὴ χέρια του εὐχαριστημένος....

Τὸ κελὶ τῆς φυλακῆς βρομοῦσε σαπίλα. Οἱ τοῖχοι ὀγκοὶ κ' οἱ μαρμαρόπλακες βρεμένες. Ἐνα κερᾶμ σκορποῦσε τρεμουλιάρικο φῶς. Οἱ σκιὲς στὸν τοῖχο παλέθανε.

Καθισμένοι τριγύρω στὸ Στράνα τὸν ἀκούγανε.

Ἐίχε ἀνοιχτὸ ἕνα ἀπὸ τὰ κίτρινα βιβλία και διάβυζε μὲ φωνὴ ἀρμονικὰ και ἤρεμη.

«Τί πειράζει; μήπως κάδε πτώμα δὲν εἶναι κ' ἕνα σκαλοπάτι, πὺ θὰ μᾶς φέρει στὴν κορφή; Ἐμᾶστε πολλοὶ κ' ἡ ζωὴ μας εἶναι βαριά. Ἄς στρώσουμε μὲ πτώματα τὴ γῆ, ἀπάνω στὰ πτώματα θὰ ρήξουμε και ἄλλα πτώματα, κ' ἔτσι θὰ φτάσουμε στὴν κορφή. Κι ἂν μείνει κ' ἕνας μονίχα ζωντανός — αὐτὸς θὰ δεῖ τὸν κ α ι ν ο ὁ ρ γ ι ο κ ὀ σ μ ο ! » (Ἀντρέγιεθ).

Ὁξω ὁ ἀέρας μούγκριζε φριχτά.

Τὸ κλίμα τῆς βροχῆς ἀντηχοῦσε στὴ σκοτεινὴ νύχτα....

ΑΛΕΚΟΣ ΔΡΑΚΟΣ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Η «Αγάπη τῆς Ὁμορφιάς» ποιήματα Παύλου Βαλδασερῆ, Λάρνακα 1921. — «Ἀκρίτας» Δυρικὸ δρᾶμα τοῦ Α. Παρχαριδῆ.

— Στὸ «Mercure de France» τῆς 15 τοῦ Ἀπριλίου 1921 (σελ. 529), ὁ κ. Φιλέας Λεμπέγκ, πὺ γράφει μὲ τὸ ψευτόνομα Δημήτρης Ἀστεριώτης, τὰ «Νεοελληνικὰ Γράμματα», γράφει τὰ ἔξῃς γιὰ τὸ νεοελληνικὸ δῆγμα :

«Στὴ νεοελληνικὴ φιλολογία τὸ δῆγμα φαίνεται πὺς σὰ νὰ πῆρε τὴ θέση τῆς μπαλλάντας, κ' ἔχει καλλεργηθεῖ τόσο πλοῦσια αὐτὸ τὸ εἶδος, ὅσο σὲ κανέναν ἄλλον τόπο κατὰ τὸ 19ο αἰῶνα. Τὸ ρομάντζο, ἀντίθετα, ἀργεῖ νὰ ἐπιβληθεῖ, μὰ πὺὸς ξαίρει ἂν πὺ ὕστερα δὲν ἐξελιχθεῖ ἀπὸ κείνους πὺ σήμερα τρέφουνε τὸν ταπεινὸ του ἀντίπαλο.

Μέσα στὸ δῆγμα εἶναι ζωγραφισμένη ὅλη ἡ ἑλληνικὴ ζωὴ στὰ τελευταῖα πενήντα χρόνια, ἡ ἥρωική, αἰσθηματικὴ, πολιτικὴ, χωρικὴ, ναυτικὴ, κλπ. καὶ τὸ ζήτημα τῆς δημοτικῆς γλώσσας ἀφελήθηκε πὺ ἀπ' αὐτό.

Κ' ἔτσι ἀναγκαῖο εἶτανε νὰ μαζεφτοῦν ὁ ἕνας τὸ μὲν ξεχωριστὸ τὰ πὺ χαρακτηριστικὰ ἔργα κάθε μεγάλου συγγραφέα.

Αὐτὴ τὴν ἀνάγκη τὴν ἀντιλήφτηκε πρῶτο τὸ «Ἀθηναῖκὸ Βιβλιοπωλεῖον» και πρῶτο αὐτὴ τὴν ἔβαλε μπροστά. Και μᾶς ἔδωσε τὸν Ἐφταλιώτη μὲ τίς «Ἐκλεχτὲς σελίδες» του, γιομάτες ἀπὸ τὴν ἡμιόλουστη τῶν νησιῶνε χάρη, τὸν Ξενοπούλο, πὺ ζωγραφίζει μ' αἰσθηματικὴς ἑφταντησιώτικης χάρες μέσα στὸ «Ζακυνθινὸ Μαντήλι, κ' ἄλλα διηγήματα», και τὸ Βουτυρά, ἕνα νέο διηγηματογράφο, πολυσυζητούμενο και πολυλατρεμένο, πὺ ἔδωσε μὴ νὰ ζοῖ ὁ δὲν τὰ ἴδη τοῦ διηγηματοῦ μέσα στὰ «Τριανταδυὸ διηγήματα». Ὁ κ. Βουτυρᾶς ἴσαμε τώρα δὲν ἔχει δώσει παρά δυὸ τόμους, τὸν «Παπὰ εἰδωλολάτρη» και τὸ «Λαγκά», μέσα στὸν ὁποῖο βρίσκεται τὸ παράξενο ἀριστούργημα Π α ρ α ρ ἁ μ α. Ἦ τὴν τῆς κ. Βουτυρᾶς, ὅπως και μερικῶνε Ρώσων διηγηματογράφων, τοῦ Ἀντρέγιεφ λόγου χάρη, εἶναι ὅλη λεπτομέρειες κ' οἱ ὑποθέσεις του ἀντρίουνε τὸ περισσότερο στὴν πὺ ταπεινὴ ζωὴ. Κ' ἕνα ἄλλο χαρακτηριστικὸ, πὺς ὁ κ. Βουτυρᾶς ἀφίνει κατὰ μέρος και μὲ κάποιο χιοῦμορ, ὅλους τοὺς νόμους κ' ὁ

λους τούς κανόνες τούς παραδειγμένους ἴσαμε τώρα γιὰ τὸ δῆγμα.

— Ὁ κ. Βαλδασερίδης, ἀπὸ τὴν Κύπρο, μᾶς δίνει δείγματα τῆς λυρικῆς του ποιητικῆς προσπάθειας. Τὸ ταλέντο του εἶναι βέβαιο κ' ἐπιδοφόρο. Μαστορεύει τὸ στίχο μὲ γνώση μὰ ὄχι μὲ διαλεκτὴ τέχνη. Ἄπαντοῦμε συχνὰ στοιχεῖα τῆς καθαρεύουσας (π. χ. ἀνευδαίσθησις, σελ. 6. — Ἀκινητεῖ, σ. 16. — Κτύπησε, σ. 17. — Ἀνάπλασις, σ. 25 κὶ ἄλλα). Λίγα του τραγούδια στὴν οὐσία τους προσπαθοῦνε νὰ ξεφύγουν ἀπὸ τὰ χλιοπατημένα, χωρὶς νὰ τὸ κατορθώσουν. Μερικὰ, μέσα σ' αὐτὰ κ, ἢ «Σερενάδα», ξεχωρίζουνε

Ἄφοῦ ἡ καρδιά μου τραγουδεῖ
στὸ σεληνόφωτο σὰν τότες,
θαρρῶ πὼς εἶμαι νέο παιδί.
Ἄφοῦ ἡ καρδιά μου τραγουδεῖ
καὶ θέλει ἀπόψε νὰ σὲ δεῖ,
ξύπνα καλιές νάκούσεις νότες
ἀφοῦ ἡ καρδιά μου τραγουδεῖ
στὸ μαντολίνο μου σὰν τότες. ...

— Ἀπὸ τὸ σκηνικὸ κατασκευάσμα τοῦ κ. Παρχαρίρη λείπει δραματικὴ καὶ ποιητικὴ τέχνη. Ὁ μῦθος δίχως πλέξιμο καὶ δίχως ψυχικὸ βάθος. Ἡ γλώσσα ἀκατάστατη κ' ἡστιχουργικὴ του ἐμφάνιση πρόχειρη καὶ κατώτερης ποιότητος. Ὁ Διγενὴς Ἀκρίτας, ὑποφέρει πολὺ, τώρα τελευταῖα, μὲ διάφορα φιλολογικὰ κακομεταχειρίσματα.

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΝΑΧΟ : Ἡ μεγάλη ἐπιδραση τοῦ βιβλίου. — Αὐτὸ θὰ ἐνώσει τούς ἀνθρώπους τῆς γῆς. — Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βιβλίου. — Ἐνας μεταπολεμικὸς ποιητής.

— Μὲ ὅλα τὰ μίση καὶ τούς κανγιάδες ποὺ χωρίζανε τὴν ἀνθρωπότητα στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων, σὲ διάφορα ἐχθρικά στρατόπεδα, δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ἀρνηθεῖ πὼς σὰ φωτεροὶ κομήτες φανήσανε ἀπὸ καθερὸ σὲ καθερὸ λογῆς λογῆς κινήματα ποὺ σκοπὸ εἶχανε νὰ γεφυρώσουν τὰ χάσματα καὶ νὰ συντελέσουν στὴν πνευματικὴ ἔνωση ὅλων τῶν κατοίκων τοῦ πλανῆτη μας. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἀλέξανδρου καὶ ὕστερα εἰδειξε ὁ ἀρχαῖος κόσμος τὸ φαινόμενο μιᾶς θαιμιάσιας πνευματικῆς ἐνότητος μὲ τὴν ἐκπολιτιστικὴ ὑπεροχὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ποὺ ἔβλεπε νὰ τὴν ἀποφύγει οὔτε τὸ μεγαλύτερο μιλιταριστικὸ κράτος τῆς ἀρχαιότητος, ἡ Ρώμη. Ἐπειτα ἐγίνε ὁ Χριστιανισμὸς, τὸ ἐνωτικὸ σύμβολο τῶν λαῶν. Ἄν σήμερα ἡ πραγματικότητα εἶναι τόσο ἀντίθετη στὴν ἰδεολογία τοῦ ἰδρυτῆ του, φταῖνε σὲ τοῦτο διάφοροι λόγοι ποὺ ἔχουν τὴ βάση τους στὴν ἀδυναμία τοῦ ἀνθρώπινου χαρακτήρα· μὰ ἡ τάση γιὰ τὴν πνευματικὴ ἔνωση ὅλων τῶν ἀνθρώπων ὑπῆρχε πάντα μέσα στὰ κηρύγματα τοῦ Ναζωραίου ποὺ εἶχε μιὰ ἰσχυρὸν καὶ μιὰ ἐνωμένη κ' εὐτυχημένη ἀνθρωπότητα. Ἀπὸ τούς πρώτους χριστιανούς φυτρῶνε ἀργότερα στὴ Δυτικὴ καὶ Κεντρικὴ Εὐρώπῃ ἡ πνευματικὴ ἐπιρροὴ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ποὺ θὰ εἶχε φέρει καλύτερους καίρους γιὰ τὴν ἐνότητα τοῦ κόσμου, ἂν οἱ ἀρχηγοὶ τῆς εἶχανε

δώσει μεγαλύτερη σημασία στὸ πνεῖμα παρὰ τοὺς τύπους καὶ τὴν πολιτικὴ δύναμη. Ἄλλοι σταθμοὶ τῆς τάσης αὐτῆς εἶναι ἡ ἀναγέννηση στὴ μεσαιωνικὴ Εὐρῶπῃ καὶ ἡ μεγάλη Γαλλικὴ ἐπανάσταση, καὶ στοὺς δικούς μας χρόνους ὁ διεθνὴς σοσιαλισμὸς, ποὺ ἴσα ἴσα σήμερα, ὕστερα ἀπὸ τὸ αἰσχος τοῦ παγκόσμιου πολέμου, ἐτοιμάζεται νὰ ξεκάνει μιὰ γιὰ πάντα πῆς πνευματικῆς ἀλλοσιδῆς τῶν λαῶν, γιὰ νὰ τοὺς ἐνώσει σὲ μιὰ μεγάλη οἰκογένεια.

Ἡ λαχτάρα αὐτῆ τῆς χλιοπαθῆς ἀνθρωπότητος, φανίνεται περισσότερο στὴν τέχνη καὶ στὴν ἐπιστήμη. Καὶ ἡ ἐπιστήμη δὲ θὰ εἶχε ἀποχτήσει τόσο εὐεργετικὴ ἐπιρροή, ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ τυπωμένο βιβλίον. Ἀπὸ τότε ποὺ βγήκε τὸ πρῶτον βιβλίον, πολλαπλασιασμένον σὲ χιλιάδες ἀντίτυπα, ἀρχίζει νὰ πραγματοποιεῖται κάπως καλύτερα ἡ εὐγενικὴ τάση γιὰ τὴν πνευματικὴ ἔνωση τοῦ κόσμου. Ἄνθρωποι ποὺ εἶναι χωρισμένοι ἀπὸ τὸν τόπο, ἀπὸ τὸ χαρακτήρα, ἀπὸ τὸν τρόπο τῆς ζωῆς, σμίγουν μὲ τὸ διάβασμα καὶ τὴ μελέτη τοῦ ἑδίου βιβλίου. Ὅταν ἕνας κάτοικος τῆς Γερμανίας, τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἕνας τρίτος τῆς Ἰταλίας διαβάσουν, ὁ καθένας στὸ σπίτι του, τὸν Γκαίτε, τὸν Ὀμηρο ἢ τὸ Δάντη, καὶ ἐπιρραζοῦνται πνευματικὰ ἀπὸ τῆς ἰδέας τῶν ποιητῶν αὐτῶν, τότε οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ, θέλοντας καὶ μὴ, γίνονται ἀδερφοὶ, «βλαμῆδες», (ὡς μοῦ συχωμέσουν οἱ καθαρευουσιανοὶ τὴ λέξη), ἀδερφοποιητοὶ. Τὸ χειρόγραφο εἶναι μονάχα ἕνας τύπος τῆς παραδόσης, ἐνῶ ἡ ἐκδοσὴ ἑνὸς τυπωμένου βιβλίου παραστραίνει κάθε φορὰ μιαν ἀναγέννηση, ποὺ ἐνώνει χιλιάδες καὶ ἑκατομμύρια ἀνθρώπους. Τὸ τυπωμένο βιβλίον εἶναι μιὰ χλιοπλασμένη ἐπιστολὴ ποὺ ταξιδεύει ἀπὸ πόλη σὲ πόλη, ἀπὸ χώρα σὲ χώρα. Τὸ βιβλίον σμίγει τῆς ψυχῆς τῶν ἀνθρώπων ὅλης τῆς γῆς μὲ τὸν πῶ ὄμορφον καὶ ἀποτελεσματικὸν τρόπο.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βιβλίου εἶτανε καὶ εἶναι ἀκόμα ἡ Λειψία. Ἀπὸ κεῖ βγαίνουν τὰ καλύτερα ἔργα τῆς γερμανικῆς καὶ τῆς παγκόσμιος ἐπιστήμης καὶ φιλολογίας. Τὸ πρῶτον κατάστημα ἀεὶ γιὰ τὰ ἔργα τῆς διεθνικῆς φιλολογίας εἶναι ὁ Insel - Verlag ποὺ ἀπόχτησε πᾶς παγκόσμιον φήμη. Ὁ σκοπὸς του εἶναι νὰ βγάλει τὰ σπουδαιότερα βιβλία τῆς γερμανικῆς, ἑλληνικῆς, λατινικῆς, γαλλικῆς, ἰταλικῆς, ἰσπανικῆς, ἀγγλικῆς καὶ ρωσικῆς φιλολογίας, τὸ καθένα στὴ γλώσσα τοῦ πρωτότυπου. Οἱ ἐκδότες ἔχουν τὴ γνώμη, πὼς τὸ καλύτερον μέσον γιὰ τὴ συνεννόηση καὶ συν-ἀδέρφωση τῶν ἀνθρώπων, εἶναι νὰ διαβάσουν τὰ πνευματικὰ προϊόντα τῶν ξένων λαῶν στὴν πρωτότυπῃ γλώσσῃ. Βέβαια καὶ μιὰ τέλει καὶ καλλιτεχνικὴ μετάφραση ἐπιτυχαίνει τὸ σκοπὸ τῆς — ὡς ἀναφέρω μονάχα στὴ Γερμανικὴ τὴν κλασσικὴν μετάφραση τοῦ Ὀμήρου ἀπὸ τὸ Vosse καὶ στὴ νεοελληνικὴ τὴ μετάφραση τοῦ Δὸν Κιχῶτη ἀπὸ τὸν Καρθαῖο — μὰ ὁποιος ξαίρει τὴ γλώσσα τοῦ πρωτότυπου, πάντως θὰ τὴν προτιμήσει.

Ὁ Insel-Verlag ἔχει σχηματίσει τρεῖς μεγάλες συλλογές, ἀπὸ διάφορα ἔργα. Ἡ πῶ μεγάλη ἀπ' αὐτῆς εἶναι τῆς Pandora καὶ περιέχει ἔργα τῶν Σαίξπηρ, Μολιέρου, Κάντ, Ἐμερσον, Κάλντερον, Τάκιτου, Στένταλ, Ἰρβιγκ, Πόπ, Σίλλερ, Ντίκενς, Ρακίνα, Γκαίτε, Λογκπέδου, Πετράρχη, Κορνήλιου, Σέλλερ, Θεοφαντῆς, Μερμέ, Μίλτον, Μυσσέ, Λαφονταίν, Πόου κλπ.

Στὴ δευτέρῃ συλλογῇ, στὴ «Bibliotheca Mundi»

βρίσκουμε τὰ ὀνόματα τῶν Μπωντειαίρ, Μπάφρον, Σπινόζα κλπ.

Καί ἡ τρίτη, ἡ πιὸ καινούρια συλλογὴ ἔβγαλε ἴσα με τώρα ἔργα τῶν Ντοστογιέφσκη, Μπαλζάκ, καὶ τὸ «Τραγοῦδι τῶν Νιμπελοῦγκαν». Σὲ λίγο θὰ βγοῦν τὰ ἔργα τοῦ Ὁμηροῦ καὶ τοῦ Δάντη.

Ὅπως δείχνουν τὰ ὀνόματα αὐτά, ἔχουν β, εἰ ὡς τώρα μονάχα τὰ ἔργα πεθαμμένων ποιητῶν. Ἀργότερα ὅμως, ὅταν οἱ οικονομικὲς δυσκολίες ποῦ πιέζουν σήμερα τοὺς Γερμανοὺς ἐκδότες, καλιάρουν, θὰ βγοῦν καὶ τὰ πιὸ σπουδαῖα ἔργα τῶν ζωντανῶν, ἐπιστῆς καὶ φιλολογικὰ βιβλία ἄλλων ἀκόμα ἐθνῶν.

Ἐνα μεγάλο ἐμπόδιο γιὰ τὴν μαζοφορία τῆς ἡμορφῆς ἰδέας τοῦ Insel-Verlag εἶναι ἡ στενοκέφαλη ἀντίληψη τῆς γραφειοκρατίας τῆς Γερμανικῆς Δημοκρατίας, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐξαγωγή βιβλίων σπὸ ἐξωτερικό. Ἄδειες γιὰ τὴν ἐξαγωγή, μεγάλο διπλοῖ γιὰ τὰ βιβλία ποῦ πᾶνε σπὸ ἐξωτερικό, καὶ λογῆς λογῆς φουσαριές, βλάπτουν σήμερα ἀκόμα πολὺ τὴν ἐλεύθερη πνευματικὴ ἐπισημοσύνη τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ μὲ τὰ ἄλλα ἔθνη. Ὑπάρχει ὅμως ἐλπίδα ὅτι με τὸν καιρὸ οἱ ἐνοκίμοι κόποι τῶν ἐκδοτῶν καὶ τῶν συγγραφέων θὰ ἐπιτύχουν νὰ καταργήσουν σιγὰ σιγὰ τὰ διάφορα ἐμπόδια ποῦ βάζει ἡ γερμανικὴ γραφειοκρατία σπὴν εὐγενικὴ τάση τῆς ἀνθρωπότητας νὰ ἐνωθοῦνε διὰ μέσου τῶν ἔργων τῶν μεγάλων ποιητῶν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῆς γῆς σὲ μιὰ μεγάλη οἰκογένεια.

***

Ἀνάμεσα σποὺς ποιητὲς ποῦ ἔβγαλε ἡ πολεμικὴ καὶ μεταπολεμικὴ Γερμανία (κοίταξε «Νουμά» 21 Νοέμβρη 1920, ἀρλ 711), ἔχει ξεχωριστὴ θέση ὁ Carl Bröger. Στὰ πρῶτα τοῦ ἔργου, ὅσο κι ἂν ποναίει ἡ ψυχὴ του γιὰ τὴ δυστυχία ὅλης τῆς Εὐρώπης, βρῖσκεται ἀκόμα κάπως κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τῆς προεπαναστατικῆς μαγικῆς τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ. Μὲ τὸν καιρὸ ὅμως γίνεται περισσότερο ποιητὴς μὲ εὐρωπαϊκὴ συνείδηση γεμάτη ἀπὸ ἀγάπη γιὰ ὅλα τὰ πλάσματα τῆς γῆς. Τὸ τελευταῖο τοῦ ἔργου, ἡ ποιητικὴ συλλογὴ Flamme «Φλόγα» (ἔδ. Eugen Diederichs - Jena) περιέχει ἀληθινὰ διαμάντια ἐνὸς ἐλεύθερου καὶ ἀνθρωπιστικοῦ πνεύματος.

Γιὰ νὰ δώσουμε μιὰ μικρὴ ἰδέα τῆς ἀξίας τοῦ ἔργου, ἂς ἀναφέρουμε δῶ λίγους στίχους σὲ πρόχειρη μετάφραση.

Σ' ἕνα ποίημα, ποῦ δείχνει τὸ μῖσος τοῦ κατὰ τοῦ πολέμου, λέει :

«Ἄς δώσουμε στὴ γῆ νέα ζύγια,
καὶ νὰ σηκώσουμε τὴν ἀγάπη ἀπ' τὴ βαθιὰ τῆς πτώσης.
Ἄς κηρύξουμε ὅλοι: Ἄγιος ὁ ἄνθρωπος καὶ τρισάγιος ἡ ζωὴ!»

Ἡ πεποίθησις τοῦ ποιητῆ γιὰ τὴ μελλούμενη ἐποχὴ τῆς ἀγάπης ζουγραφίζεται σποὺς ἐπόμενους στίχους :

«Ἀδερφοί, καινούργια ἐλπίδα
διώχνει τὸ σκοτάδι μας,
Ἄθλιο πὰ θὰ θριαμβεῖσει
ἡ ἀγάπη καὶ τὸ φῶς.»

Καὶ τὸ Θεὸ του, νὰ, πῶς τὸν φαντάζεται :

Gott!
Wo hab ich dich zuletzt gewahrt?

Θεέ!

Ποῦ σὲ εἶδα τώρα κοντά;

Στὸ γλυκὸ τὸ ἀέρακι...

Στοῦ παιδιοῦ μου τὸ χεράκι...

Ὅταν δὲν εὐρίσκω λέξεις

Σὺ μοῦ φανερώνεσαι.

Ἡ συλλογὴ περιέχει καὶ τρία «δραματικὰ ποιήματα», γιὰ νὰ παρασταίνονται σὲ σκηνή: «Ξεσταύρωμα», «Χαναάν» καὶ «Τὸ νέο δέντρο». Τὸ καίτησις καὶ τῶν τριῶν, ὅπως καὶ ὅλων τῶν ποιημάτων τῆς ὑπερῆρης συλλογῆς, εἶναι ὁ λόγος τοῦ Νίτσε: «Σὰς ξορκίζω, ἀδέρφια μου, νὰ ξαναγαπήσετε τὴ γῆ».

Ὁ Carl Bröger γεννήθηκα σπὴς 10 τοῦ Μάρτη (ν. ἡ.) 1886 σπὴ Νυρεμβέργη καὶ ζεῖ τώρα ἐκεῖ ὡς δημοσιογράφος. Πρῶν εἶτανε ἐργάτης. Στὰ 1912 ἔβγαλε τὸ πρῶτο τοῦ ἔργου «Ποιήματα». Ἄλλα τοῦ ἔργου εἶναι «Σύντροφε, ὅταν ξεκινήσαμε», «Ἀπὸ τὸν πολεμικὸ μου καιρὸ», «Στρατιῶτες τῆς γῆς», καὶ τὸ μυθιστόρημα «Ὁ ἥρωας στὸν ἴσκιος», μιὰ αυτοβιογραφία τοῦ συγγραφέα ποῦ θυμίζει τὴ φλογερὴ φιλαλήθεια τοῦ Ρουσσῶ καὶ τοῦ Στρίντπεργκ.

Μόναχο

ALEX STEINMETZ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Στὸ Λεβίδη

(Γιὰ τὸ λόγο του σπὴν Ἐθνοσυνέλευση)

Ὅ,τι εἶπες, ὦ Λεβίδη, εἶτανε παλινοδία,
γιατὶ τᾶπες ὅλα πρῶτα στοῦ «Νουμά» τὴν κομωδιὰ.

ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ

Ἡ Κοινὴ Γνώμη

ΑΠΟ ΤΟ ΒΟΛΟ

Ἄγαπητέ Νουμά,

Καθὼς ξαίρεις, οἱ μαθητὲς τοῦ γυμνασίου τῆς Ἄρτας ἀποφασίσανε νὰ στήσουν ἀγάλμα τοῦ ποιητῆ μας Κώστα Κρυστάλλη. Γιατὶ ὅμως χρειαζόντανε χρήματα. Ἀποταθήκανε λοιπὸν καὶ σ' ἄλλα γυμνάσια καὶ μάζεψαν τὸ ἀπαιτούμενο ποσό.

Θὰ παραξενευτεῖς βέβαια ὅτι τὸ γυμνάσιό μας δὲν πρόσφερε τίποτα γιὰ τὸν πραγματικὸ εὐγενικὸ αἰτὸ σκοπὸ. Ἐχε ὅμως ὅπ' ὄψει οὖν πὼς γιὰ τὸ δὲ φταίμε μεις, ἀλλὰ οἱ δασκάλοι μας. Ὅταν μάθανε οἱ βρυκόλακες τοῦ Μιστριώτη πὼς θὰ δίναμε συναυλία γιὰ τὸν Κρυστάλλη καὶ θὰ μαζεύομα 4 — 5 χιλιάδες δραχμῆς, βάλανε ὅλα τὰ δυνατὰ τους νὰ τὴ ματαιώσουνε. Προβάλανε δὲ γιὰ πρόφαση πρῶτα γιατί δὲν κάναμε τὴ συναυλία «ἐν σχολικῇ αἰθούσῃ» καὶ δεύτερο γιατί δὲν εἶτανε, λέει, σωστὸ νὰ μάσουμε μεις 4 — 5 χιλιάδες δραχμῆς γιὰ ἕνα σκοπὸ ὄχι καὶ σπουδαῖο. Σύμφωνα μὲ τοὺς λόγους ποῦ προβάλανε γιὰ νὰ ματαιώσουνε τὴ συναυλία, ζητῶ ἀπὸ σέβανε, Νουμά, ἕνα καλὸ χαρακτηρισμὸ τῶν δασκάλων μας.

Διὸς σου.

Ἐνας μαθητὴς τοῦ γυμνασίου Βόλου